

Abonamentele: pe un an 10 lei;  
 pentru străinătate 12 lei; pen-  
 tru Transilvania 5 flor.  
 încep de la numărul  
 I-ii al fiecărui an  
 și se plătesc  
 înainte.

A se adresa tot ce privește Re-  
 dația și Administrația Directo-  
 rului-fondator și propri-  
 etar al *Gazetei Să-  
 ténului*, C. C.  
 Datelescu,  
 R.-Sarat

# GAZETA SATÉNULUI

Foia cunoscintelor trebuincioase Agricultorului și Poporului.

SE LA 5 SI 20 A FIE-CAREI LUNI

## CRONICA AGRICOLA

**S**emnele de toamnă lungă nu ne-au mințit. Dar folosul n'a fost mare pentru agricultorii noștri. Dacă, în'adever, până cel mai sărac sătén 'și a treerat, cules porumbul în bune condițiuni dar.... atâta tot!

Semănăturile de toamnă, adică majoritatea culturilor noastre, n'au profitat mai de loc de această toamnă lungă.

Pământul a fost și este prea uscat pentru ca să se pōtă ara mult și bine. Ba în'atita de uscat în cât în unele județe, precum e R.-Sarat, au rămas unele ogōre, făcute din vreme în țelini și suhate, fără a se mai putea ara a doua oră și fără a fi semănate cu grâu. Bieții agricultori le au abandonat pentru alte culturi și dau năvală în porumbiști unde se pōte ara mai bine și plugul scōte mai puțin bulgări.

Apoi grânele și secărele, semănate de luni de zile, stau mici și d'abea unele încep a înfrăți. Cele semănate mai în urmă în Octombrie, stau în pământ neîncolțite.

Puțini sunt sătenii cari, chiar la începutul lui Noembre, 'și au semănat. Și, precum prevedem din vreme cu toată toamna lungă și în raport cu anii trecuți, suma semănăturilor de toamnă în România va fi foarte mică anul acesta.

Apoi cei-ce nu au boronit holdele lor și au făcut economie la semēntă vor păți și mai rău căci cerealele lor

vor eși rar și, cum nădejde de înfrățire nu e d'acum înainte, tot ast fel vor rămânea, le vor coprinde erburile și vor da prōste rezultate cel puțin cantitativ.

Cât despre ogōre pentru porumb, grâu de vară, orz și chiar pentru ovās, nici că s'au început a se face tot din pricina secetei.

Cred, ca și mulți buni agricultori, că chiar de va ploua e bine a se lăsa semănatul de către acei agricultori cari 'și au făcut parte din semănăturile lor de toamnă, căci e prea târziu, și să se începă ogōrele pentru primăvară cât mai e timpul. Folōsele acestor ogōre de prisos să le mai arăt de astă-dată, de ore-ce s'au descris, în diferite rēnduri în *Gazeta Săténului*.

\* \* \*

Porumbul, precum spunem în precedentele numere, anul acesta a dat ast-fel de rezultate strălucite în cât trebuie să dăm toată băgarea de semă plantelor-prășite, atât pentru folōsele ce ne dă recolta lor cât și pentru înbunătățirea pământului.

Cultura Porumbului e, în'adever, costisitoare, grea, dar rentesă. Pildă mai bună că aceea din'acēt an nici că se pōte. Ađi nimenca nu se plānge de or-ce sacrificii ce ar fi făcut cu această plantă așa de proprie țerei noastre.

Voiu adăoga că e de dorit că pe viitor chiar sătenii să 'și ogōrescă, de cu toamnă, locurile cele vor ara la primăvară pentru porumb.

Sciu că mi se va dice că anul acesta porumburile neogorite au dat tot aceeași *cantitate* de bóbe ca cele puse în două arături. Așa o fi, dar e o deosebire, care se va constata lesne luunduse libra în mână. Proba au făcut'o mulți. Aceiași varietate de porumb, cultivată în'același tel de pământ, prășită și culésă cu aceeași îngrijire a dat *calitativ* rezultate deosebite dacă a fost sau nu pusă în arătură ogorită de cu tómnă. Portocaliu ogorit cântăresce  $63\frac{1}{2}$  și chiar 64 libe, iar cel alt mai puțin. Portocaliul de  $62\frac{1}{2}$  la 63 libe se póte, fără temere, bate acum și a se vinde până nu se închide Dunărea, probabil (cu tótă scăderea de prețuri) cu 7 lei 50 bani aur hectolitru. Porumbul ușor mai puțin uscat, de rase obicinuite, a dat aceeași cantitate de banițe de știuleți, dar bóbe vor eși mai puțin și nu se vor vinde cu bun preț póte nici chiar la primăvară când schelele vor fi inundate de porumbul recoltat anul acesta. Deci scădere în leși, primejdii, cheltueli, și bani stând închiși.

Să cultivăm dar cu îngrijire cât de mult porumb și să ne alegem bine varietatea ce vom adopta.

Acea varietate — chiar cu același nume — să nu o aducem din alte regiuni chiar ale României, ci de prin prejur, aclimatată bine cu regiunea unde se sémână. Să alegem mai bine știuleții ce 'i vom sémâna dintre știuleții recoltați prin prejur, sau dacă aducem porumb din alte județe îndepărtate să sémnăm numai cât ne trebuie ca la anul viitor să ne „facem“ sămênța necesară.

Alt-fel vom păți ca aceia ce 'și au adus seminte prin intermedierea Ministerului. Sunt gata a proba și acesta cum am probat și desveluit neajunsurile cu semintele de grâne din străinătate.

Ast-fel pot afirma că dacă porumbul cu știuleții mari și cu bóbele galbene colțorate, numit Dathon Korn, e bine copt e că e felul său d'a se

cóce înainte celor alte. Dar cinquantinul galben adus din alte regiuni a eșit mai puțin rodnic, mai puțin greu și curat ca cel ce se aclimatase în o localitate. Chiar Portocaliul, trimes de Minister, a eșit mai corcit, mai puțin și mult mai necopt ca Portocaliul dat cu locul.

Relativ la corcire am mai făcut o observațiune pe care rog a o controla și alții. Porumbul se corcește nu numai dacă se amestecă bóbele prin leși, la bătut, în magazii sau la sémănat; ci și singur, prin hibridare, dacă holdele de diferite varietăți de porumb sunt alătura. Acéstă corcire se observă mai ales pe marginea acestor holde pe trei la patru pogóne.

M'am minunat mult vedënd în'aceste părți mărginașe porumb corcit, căci șciam bine că nu se făcuse nici o amestecare, nici chiar la sémănare.

În urmă reamintindu'mi cum se face hibridarea (încrucișarea) la alte plante 'mi am format convingerea că *vântul* e pricinuitorul acestei corciri: Polenul de pe spicele (organul bărbătesc) unei varietăți s'a dus de vânturi și cădënd pe mătasea [organul femeesc] altei varietăți a schimbat felul și a produs acele corciri.

Acésta o pun în vederea cititorilor mei pentru a se feri, dacă voesc a'și păstra varietatea de porumb neschimbată, d'a pune alătura două varietăți de porumb, sau când nevoit e d'a o face să opréscă pentru măcinat, punënd deosebit, porumbul de pe aceste mărgini.

\* \* \*

Insectele stricătóre cerealelor nu 'și au arătat, încă, daunele lor și e probabil că nu vor bântui gránele și secărele tómnă acésta. S'or fi prăpădit și ele de fóme și de atâta secetă!

Ciorele însă, mai multe ca de obicinuit, scurmă mereu prin holdele de grâu și nu scutesc nici firele ce încep a răsări.

Trebuesc gonite de jitari, alt-mintrelea sunt vrednice să destrugă și ce a scăpat de secetă și de bulgări.

Rugina nu s'a produs la grânele semădate în această toamnă.

Relativ la Rugina cerealelor voi dice două cuvinte. Acesta nu pentru a o descrie căci cititorii 'și reamintesc chiar polemicele ce am avut cu fostul inspector domেনial, d-l Radian, (R. de la Cungrea), d'asemenea și supărările d-sale manifestate prin.... exploșiuni de cuvinte ce 'și au găsit loc în organul junimiștilor, *România Liberă*, și toate pentru că am cutezat a'i ridiculisa afirmarea sa că rugina trece de la măceș și că nu trebuie să fie holdă ruginită fără măceș și nici permis e d'a se semăna grâu pe lângă păduri.

Cuvintele pentru care voesc a adăoga două cuvinte la famoasa *cestiune a Ruginei*, care a ocupat câte-va numere de diare, e pentru a mulțumi d-lui B. S. Moga, redactorul revistei dirijată de d-l P. S. Aurelian, pentru că — mai bine târziu de cât nici o dată — a corăspuns invitărei mele d'a se pronunța și d-lui asupra acestei cestiuni, fie măcar pentru onorabilii de la *România Liberă* cari pôte și ađi cred că d-l R. de la Cungrea „a făcut lumina asupra cestiunei Ruginei... ce trece de la păducel, măceș, dracilă etc.“

D-l Moga crede, negreșit, despre Rugină ce cred și eu și ce am probat că cred și ómenii de șciință. D-l Moga dice apoi fórte categoric:

„Unii susțineau într'un mod serios că rugina grăului e produsă de păducel, acésta însă e uă greșală fórte mare care *indignésă* pe ómenii serioși.... Nici nu merită mai mult ca să fie discutată.“

Mulțumesc dar d-lui Moga precum și celor mai multe din diarele din țară cari au reprodus articolul din diarul d-lui Aurelian.

C. C. D.

## LA REDACȚIUNEA UNUI JURNAL.

Colaboratorul X, către confratele său Y, care așteptă singur în biurou redacțiunei, doar vor mai veni și alții. De la opt ore dimineța de când a sosit, și până la 10 când sosi și X, pôte s'a dus de două-deci de ori de la locul său, — un fotoliu cu resorturile nu prea bune, (de întrebuintare nu e vorbă) — la fereastră, pentru a vedea dacă nu'i vine vr'un ajutor, dar, și el ca și sora Ana, din povestea lui Barbă Albastră, nu vedea *nimic* pe drum, precum nu vedea nici în creerul seu *nimic* pentru a mai acoperi atita hărtie câtă trebuia să mai fie scrisă — des sau rar — ca să se umple o *colónă și jumătate* a marelui jurnal guvernamental la care scrie și d-lui.

— X. Hee! se vede că ai dormit aci, amice, de te arăți cu fața aceeașta posomorită. Nu e vorbă că ai drepitate, de cum va e ast-fel.

— Y. Vă vine a ride d-v, care după ce ați dat goană după mine până m'ați prins în laț, acum vă lăsați numai în spinarea mea. Măsgăliți câte o foită de hărtie de scrisori, — format de cel mic, pare că scriți la nevete acasă, — dați două, trei știri, care mai de care mai neesactă, — și apoi și numai de câte două, trei linii fie-care, — recomandând să le tipărească cu litere mari ca să copindă spațiu mai mult în jurnal.

*Informațiunile*, merg pe aceeași cale. *Actele oficiale!* le copiați. *Micile curietăți* ce dați, sunt tot d'auna fără nici un gust, căci, — vorba franțusului — n'au de loc sare, sau, și când vreți să le sărați puțin, în cit să aibă haz, apoi, Dómne sfinte! le faceți saramură, ast-fel că nimeni nu le pôte inghiți; ba, pardon, uitam să 'ți spun că sunt bune de gargarism pe timpurile de angină ce ne bantue.

— X. Nu ești de loc lingușitor pe ziua de ađi, și dorind a ști cauza grozavei iritațiuni în care te găsesc,

te consiliesc, amice, a fi mai cu sânge rece când vor sosi și cei lași colaboratori căci....

— Y. Căci toți fiind incapabili a scóte ceva din tivgele lor, au se'mi cadă cu metăanii ca tot eu, *cel mai capabil, cel mai inteligent, cel mai cu prezență de spirit*, cum diceți toți când aveți nevoie de vr'un articol mai spălățel, se'l scot la lumina țilei.

Dar nu vedeți voi, că foia noastră a ajuns, ca numai pagina a patra, adică *anunțurile* se fie scrise mai corect, fiind compuse de cei ce le dau și fiind imprimate cu litere mai mici; pre când corpu jurnalului nu pare a fi, de la colóna întei a paginei întei, și până la ultima a paginei a treia, de cât un șir de *reclame*, atât, literile cu care sunt scrise grozavele articole ce 'l umple, sunt de mari.

Mă întrebi ce am!

Ce se mai am, și cum dracu se nu'mi vină nebună, zapăceală.... nu știu nici eu ce se mai țic, când ved că după ce trei părți ale jurnalului sunt vecinic îndrugate de mine, astfel că voi n'aveți de cât o parte de minciuni a mai înșira, apoi, ađi dimineta sosind aci, cea de'ntei noutate a țilei de senzațiune pentru mine ce aflai, a fost că mai trebuie materie pentru *o colónă și jumătate*.

Dar la dracu, spuneți-mi că scriu numai eu, și atunci se știu la un fel.

D-nu Z. colaborator, scrie când se întâmplă de n'are unde se duce, și trebuie se stea acasă lângă nevastă. E grozav de ocupat cu afuresitele de articole ce are de scris, iată ce spune nevesti-séle, și ea văđendu'l că stă cu nasu în hărtie mereu, crede precum ăl crede și când îi spune că *a înțepenit* stând de dimineta până a doua țli la redacțiune, căci la ultimul moment, fiind o știre interesantă de inserat, a căđut toți pe capu lui s'o. înjghebeze, el fiind mai priceput—dice el tot nevestei séle.—Ea care nu pune nici o dată mâna pe jurnal, nu cere nici o dată *se'i arate acel articol interesant*; și ast-fel d-lui petrece, dra-

cu ăl știe pe unde, și eu, păcătosul, tot eu sgării mereu hărtia.

— X. ha! ha! ha!

— Y. Rîdi! știi bine, că și d-ta ești din aceeași bandă ca Z. Mie nu'mi vine de loc a rîde!.....

O colónă și jumătate! Chiar de'ar tipări'o cu litere de o schiăpă, tot ar trebui se găsească se înșir câteva vorbe cu *șir*, dar de cum că se va tipări cu caractere ceva mai mici, iar la un colț al jurnalului se va pune cu litere *tot mai mărișore*, că: *se va publica, în numărul viitor, o frumoasă varietate, care a trebuit se rămînă de ađi din cauza abundenței de materii* adică: *cumparați ómeni buni și numărul de mâini, cu minciuna de ađi*.

— X. Taci, nenorocitul, că vine primul redactor.

— Y. Primul lingușitor, vrei se țici, căci primul redactor sunt eu mai curînd ca el. Dar ia se veđi ce am se fac acuma.

Ca se mai umplu locul ce rămîne gol, am se mă ușurez și eu dând afară ceea ce ne'a umplut gura până acuma. Și mă și pun....

— X. Ești nebun? se scrii ast-fel de comedii! Dar ne rid cei din opoziție și morți.

— Y. Rîdă ei numai morți căci atunci nu le'ați mai purta grija, dar mă tem că vor rîde vii de noi, și a-asta e mai prost.

— Primul redactor, (*intrând*) Bonjour, mes chers amis. Inchipuiți-vă că toată noaptea n'am dormit; de silă, de milă, n'am putut scapa, și a trebuit se mă duc cu nevasta mea la teatru, și apoi la sindrofie, și acuma sosind aci, aflai că nu e materie de ajuns, și că se întârđie tragerea jurnalului.

Sunt atât de amețit de durere de cap și neodihná că nu mă simt în stare se scriu un cuvînt. Adevărul e, că *nici* în numărul acesta n'am scris nimic, dar știți bine, mes chers, că nu e din rea voință. X. de ce nu'mi aduci acest serviciu! tu ai tot d'auna

spiritul limpede, imaginația ușoră a concepe ceva.....

— X. Da! știam eu bine, că am spiritul limpede, imaginația.... etc... și de aceea îmi și pregățiam hârtie pentru a te îndatora, dar ea spune'mi, nevasta 'ți doarme de sigur, obosită și dânsa!

— Primul redactor. Ei! te faci că ești mai prost de cât ești. N'ai înțeles că ea e numai paravanul după care scap și eu când trebuie să spun ceva ca să te decid a scrie în locul meu?

De ajuns că ea crede că am fost ocupat aci totă noaptea, din care pricină.....

— X. Din care pricină mă voiu însura și eu, și fiind că e un loc gol în pagina a doua de vr'o trei linii voiu pune următoarele:

*D-l X, unul din cei mai capabili și inteligenți tineri ai țerei, și unul din redactorii acestui on. ziar, aflăm că în curând își va celebra fidațarea cu D-ra B. din înalta societate guvernamentală.*

Vă placea? hai!

— Primul redactor. Ai înebunit mon cher, de vrei să'ți legi lanțul de mâni și de picioare?

— X. Vă urmez exemplul, și dacă numiți rezoluția mea faptă de om nebun, apoi atunci, d-ta și Y și alți ca D-v de mult a-ți pățit'o.

Dar știți bine că făcând acosta îmi voiu căpăta și eu *libertatea acțiunelor mele și scuza cea mai puțin de bănuț, vis-à-vis de nevasta, cu grija țiarului, iar vis-à-vis de d-v cu datoriele de soț bun către nevasta sa. Și acuma, iată-vă umplutura gata, daț'o s'o servească.*

Vă salut, căci plec în căutarea d-rei B. C. D. etc căci de va fi alta în loc de B., tot eu voiu rectifica *eróra* din No. de ađi.

La revedere! pleacă. (Către primul redactor).

— Y. Nu cređi d-ta că de va fi serios ceea ce ne spuse, va trebui înlocuit, căci atunci, noi care suntem în cazul sêu știm că nu mai e timp de

ocupat de țiaristică sau nevastă, avem altele de ajuns.

— Primul redactor. Toemai mă gândeam că V. se desparte de nevasta-sa, și daeă i'am promite îndeplinirea cererei ce a adresat țilele trecute ministerului relativ, cred că, cum e în mâna noastră prin acosta, el va primi a ne servi de hamal.

Ce ției?

— Y. Mă due se'i spun.....

— X. (reîntrind) V'am auđit, și nu numai că vă aprob dar apoi propun ea să mă însăreinați pe mine *destituitu* a'mi aduce *ramplansantu*, și vă mulțumesc, căci scap de gașea d-v.

— Primul redactor. [sărindu'i de gât] Pe tine, mon cher ami să te înlăturăm! Nici o dată, Parola mea.

— X. Ține'ți parola. Iar eu mă due se mai adaog cele petrecute de la plecarea mea de odinioara până acuma, căci a scris cu litere mici și nu s'a ajuns restul pentru complectarea gazetei d-v, ast-fel că revenind inte pentru a mai îndruga vr'o minciună m'a oprit la ușa numele meu ce l' diceați și v'am auđit.

Adio, vă doarese bună isbândă cu articolele ce va fabrica V, iar eu trec *în opoziție!!!*

*Maria Dalubescu.*

## Inpositul asupra venitului

**L**ineă de la ivirea *Gazetei Sățenului*, și în multe rînduri apoi, s'a scris, aci, articole care ținteau a dovedi că agricultura română e greu inpusă, că sistemul nostru de inposit e nedrept, rên alcătuit și pentru fise și pentru partienari, că în fine *inpositul pe venit* trebuiesce introdus în România.

S'au tratat aceste inportante cestiuni economice și financiare nu pentru a cere un privilegiu breslei plugăreșci, din care facem parte; dar pentru că nouă tot-d'a-una ni s'a părut mai omenesc, mai drept și puțin ne-a pă-

sut de acei ce dic că „inpositul pe venit e produsul unui creer socialist.“

Cestiunea inpositului pe venit a fost tratată în această revistă de mai multe persoane cari ca democrați, consecinți cu principiurile lor, negreșit ca au de datorie d'a cere un asemenea sistem de inposit popular.

Astăzi suntem în fericita pozițiune d'a avea asupra acestei cestiuni, părerea unui Profesor de economie rurală, d-l D. Zolla, (a nu se confunda cu E. Zolla, romancierul-naturalist).

Ne grăbim dar a'i traduce și publica și noi extrase din opiniunea sa autorisată asupra acestei cestiuni, care vine în susținerea și a celor ce s'au mai publicat în această privință în *Gazeta Sătănului*.

\* \* \*

Inpositul pe venit are un caracter de inposit direct, adică de inposit perceput direct în virtutea unui rol *nominatif*.

Inpositul direct singur permite d'a se taxa aceia ce se voesc a se atinge, d'a se cruța aceia ce se voesc a se cruța, d'a se scuti pe aceia ce se consideră ca nedestoinici d'a purta greutatele sarcinelor publice. În'adevăr, peste t t unde există inpositul asupra venitului s'au făcut asemenea categorii, micile venituri s'au descărcat cu totul, cele mici s'au menajat mai adesea-ori și cele mai mari s'au taxat fără cruțare. Purtând sau nu eticheta, inpositul pe venit e un inposit progresiv, fiind-că începe de la zero pentru a ajunge la uă taxă d'o cifră óre-care.

Șcôla democratică voeșce d'a se servi de inposit pentru a micșora inegalitatea averelor, sau a face în ori-cas să apese greutatea sarcinelor publice asupra acelor ce sunt mai destoinici d'a le purta.

Trebuie apoi să recunoscem că inpositul pe venit e un instrument d'o minunata mlădiositate între mânele legistatorilor sau ómenilor de Stat.

Fără a recurge la inposite noi, fă-

ră împrumuturi, fără emisiuni exagerate de bonuri de Tesaur, se pôte, adăogându-se câte-va centime la contribuțiunea fie-căruia, să intre în casele Statului sume pe care le vor cere trebuințele bugetare sau politice.

Ast-fel se pôte urma, din an în an, istoria politiceii ingleze contimporane studiind variațiunile totalului „Imetaxei.“ (\*)

Un mare bărbat al Greciei proba mișcarea mergând, inpositul pe venit a probat inportanța folóselor sale inposându-se și răspândindu-se.

De la 1842 Inglitera a restabilit „Incomul-tax“ și nici nu se gândeșce a'l suprima; Germania, Elveția și Italia l-au adoptat pe rând, modificându-l. Chiar în Francia nu e tocmai uă noutate.

De la 1848 d-l Goudchaux a prezentat un proiect de lege, în care propunea un inposit pe venit împărțit în 5 cedule ca și Incomul-tax inglizesc.

În 1849 d-l Passy, eminentul agronom și economist pe când era ministru de ffinance, reluă proiectul din anul precedent și propunea uă taxă generală de 1% pe toate veniturele fără deosebire.

Aceste două încercări de stabilire a inpositului pe venit cădură cu desăvârșire, d'asemenea și nouile încercări ce s'au făcut în'acest scop la 1871. Anul acesta (1886) comisiunea bugetară din Francia a adoptat în principiu inpositul pe venit.

În Inglitera incomul-tax datésă de la 1798, fu suprimat în 1816, apoi se restabili în 1842, apoi s'a modificat, nu în părțile sale esențiale, dar în detaliurile organizațiunei sale. În aceste din urmă vremuri s'a admis chiar uă descărcare totală proprietarilor a căror pământ rămâne neproductiv. Acolo totalul câștigurile agricultorilor se fixésă, încă de la 1803, nu dupe bunul plac, ci pe jumătatea valoarei locative pentru Inglitera și pe

\*) A se vedea în'această privință Buletinal statistic și legist. comp. din 1886. pag. 161.

treimea acestei arendi pentru Scoția și Irlanda.

Cu toate că incomul tax nu trece peste 3% dar se socotește ca uă mare sarcină.

În ducatul de Baden prin legea de de la 24 Iunie 1884 s'a organizat inpositul pe venit. Micele venituri de 500 mărci [615 lei] sunt scutite cu totul și cu cât venitul e mai mare cu atât e taxat mai mult.

În cantonul Vaut la 21 August anul acesta 1886 s'a stabilit un adeverat inposit progresiv.

Inpositul pe venit există, funcționasă în unele țeri și 'și are și avantaje sale dacă nu devine uă taxă prea mare și o armă în mâna unui partid politic pentru a lovi în un altul, ci se stabilește cu dreptate lovind or-ce venit.

### X. Y. Z.

## L I N T E A

Era o vreme când Lintea se cultiva de mulți agricultori la câmp; ađi d'abea o vezi pe ici pe colea și pe întinderi mici. Probabil că și acastă leguminasă vom fi aducând-o din străinătate, precum facem cu grâu de colivă etc. de ore-ce Lintea se vede, încă, pe la băcării de unde se cumpără mai ales în posturi.

Lintei 'i prieșce mult clima noastră caldă și dă bune råde în pământurile ce nu țin umedela și care se ogorăsc adânc de cu toamna ca ast-fel, când se ară a doua oră primăvara, pământul s'e se înmărunțiseze bine.

Lintea se cultivă în alte țeri și pentru nutreț verde, care deși nu e tot așa de înbelșugător ca al Măzăricei, dar e mult mai hrănitor; ba chiar prea hrănitor în cât trebuie a se da cu băgare de sémă vitelor nu numai când e verde, dar chiar tecele uscate.

Dar mai ales pentru bóbe trebuie să se cultive Lintea căci sunt foarte hrănitoare pentru ómeni și páseri. Inglezii chiar amestecă făina de Linte cu cea de grâu și pânea se face foarte gustasă. Cei vechi lăsau să incolțescă Lintea, în apă, și apoi o măcinau pentru ca făina să fie mai zăhărosă.

Apoi Lintea pôte să se cultive și în pământuri sărăcăcioșe, nisipóse, în uă singură

arătură și fără vr'o altă îngrijire de cât d'a se semăna și smulge îndată ce tecele încep a deveni cenușii și înainte d'a se scutura bóbele.

Dupe d-l I. Girardin un hectar de Linte dă, termen de mijloc, 16 hectolitre bóbe-grele de 85 kilograme fie-care hectolitr, deosebit de 1785 kilograme nutreț buu, care echivalésă cu 1120 kilo fân uscat.

Lintea se treeră cu mașina sau cu caii; în'acést cas bóbele, ce cad întei din tece, trebuie păstrate pentru sémântă căci sunt mai bune și mai timpurii. Dacă sémânta de Linte e veche de duoi ani e bine a se ține vr'un cias în apă înainte d'a se semăna. Se sémână cu mâna 130 la 150 litruri la hectar; dacă se sémână în cuiburi intră mai puțină sémântă.

Lintea (*Ervum Lens*) ține de familia leguminóselor și are mai multe varietăți.

Pentru bóbe cea mai bună varie ate e Lintea cu bobul lătăreț, reprezentată de una din gravurele din'acést număr. Un litru de asemenea séminte cântăreșce 790 grame și un gram coprinde d'abea 10 la 15 bóbe.

Există și varietăți de tómnă cu bobul mai mic dar nu se cultivă în România, ci mai mult în Nordul Franciei.

Lintea nu e din'acele plante leguminóse a căror cultură îmbunătățeșce pământul, dar nici nu'l sărăceșce și se pôte semăna dupe ea sēcără, sau chiar grâu dacă pământul e mai gras.

D.

## TARHONUL

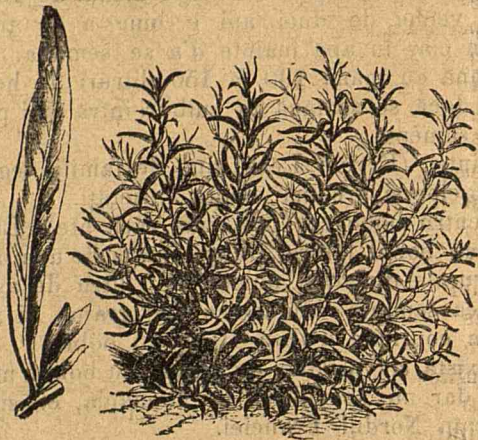
Acastă plantă mirositoare, din familia compoșcelor, are ca nume botanic *Artemisia Dracunculus* și e mult căutată pentru foile și crăcuțele ei ce dau gust murăturilor și bucatelor.

În România, Tarhonul se cultivă de grădinarii sërbi cari 'l vënd, prin piețe, cu preț foarte ridicat; se găseșce prin multe grădini particulare unde se înmulțeșce prin despărțirea rădăcimilor, ce se plantésă la depărtare de 30 centimetre una de alta și în un pământ bine săpat.

Tarhonul e de origină din Siberia și prin urmări suferă gerurile din România și nu mai e, tot d'auna, nevoe cu toate acestea, d'a se acoperi cu pae precum fac unii. Foile Tarhonului se culeg dupe trebuințele bucătăriei; se pôte păstra și uscate sau se pun câte-va rădăcini în cutii de lemn, așegate pe ferestrele bucătăriei, pentru a se avea iarna tarhon prospăt. Tómnă se fae tóte tulpinela verđi pentru a se păstra și a se da Tarho-

nului o mai mare putere, primăvara, de a se ramifica.

Tarhonul înflorește, dar acele floricele mici sunt sterile și prin urmare nu face semințe. Cu toate acestea am observat în unele cataloage, cu care ne inundă primăvara unii negustori de semințe din Austro-Ungaria, pomeninduse de semințe de *Tarhon*. De curiozitate am semănat și eu din acele semințe dar n'am avut de loc *Tarhon*, ci cu totul alt gen și anume *Tagetes lucida*, a cărei miros nu seamănă cu adevăratul *Tarhon*, reprezentat de gravura din acest No.



Tarhonul (a se vedea articolul relativ d'in'acest No.)

Cu toate acestea e posibil ca — incidentalmente — să se pōtă aduna câte va semințe de *Tarhon* care cu timpul să producă vr'o rasă care să aibă pe lângă caracterele botanice a le *Tarhonului* și mirosul său.

D.

## AGRICULTURA

Agricultura este știința care se ocupă mai în special cu lucrarea pământului. Ea are mai multe ramuri, dar cele mai principale sunt: *Agricultura* propriu disă, care tratēsă despre lucrarea pământului și cultura deosebitelor plante.

*Arboricultura* care tratēsă despre cultura arborilor roditori și parte din cei neroditori. *Silvicultura* care tratēsă despre cultura pădurilor. *Zootecnia* sau viti-cultura care se ocupă cu creșterea vitelor. *Vinicultura* cu creșterea vitei și prepararea vinurilor. *Sericicultura* cu gândacii de mătase. *Apicultura* care se ocupă cu creșterea albinelor. *Chimia* care tratēsă despre părțile constitutive ale pământului și însușirile lor fizice, etc.

*Industria casnică* sau manufacturăria, care se ocupă cu transformarea produselor agricole brute în produse industriale, etc. etc.

Voiu trata câte va părți din agricultura

propriu-disă, făcând și o mică ochire asupra pomăritului, creșterii vitelor și industriei casnice. Dacă vorbesc de agricultură și de celelalte sucursale neînsemnate, de la început mărturisesc că nu voi face un studiu tocmai științific și amănunțit căci pōte nu sunt tocmai competent, ci mă voiu mărgini a semnală câte va generalități insistând mai cu seamă asupra cauzelor principale, care au făcut și contribuie încă ca agricultura să nu prospere în țara noastră.

Este cunoscut că România, țera noastră, eminamente este o țară agricolă. Agricultura a fost din cei mai vechi timpi, pentru Români, principalul obiect de ocupațiune și de producțiune. Reana stare a agriculturii, atinge și vatămă într'un mod simțitor interesele mai tuturor claselor sociali din țara noastră; muncitorului, comerciantului, proprietarului, profesionistului etc. când recolta e abundență se bucură de o potrivă cu agricultorul, căci folosele se repartesc aproape peste toți și din contra când recolta e rea, miseria bate la ușile tuturor ca și la ușile agriculturilor. Agricultura ca industrie și săteanul ca populație, fiind temelul acestei țeri, va trece mult timp până să se formese alte sorginți de producțiune, care împreună cu agricultura să ajute la îmbunătățirea stărei noastre economice. Deci, dacă celelalte cunoștințe sunt folosite în învățământul primar, pentru ca să formeze pe omul inteligent și moral, apoi cunoștințele elementare de agricultură practică, — mai cu osebite fiilor de săteni — sunt foarte necesarii pentru a le înlesni mijlocul de existență.

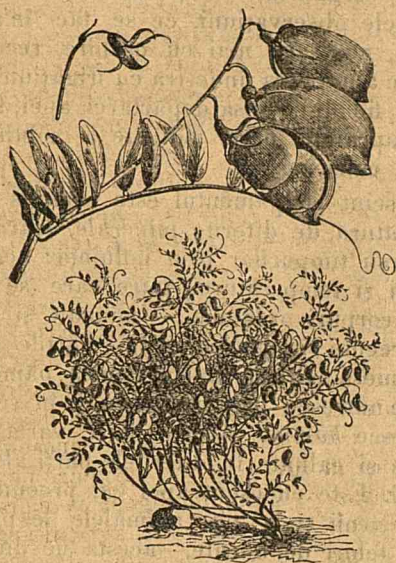
Țara noastră comparată cu alte țeri — din Europa, — este favorisată, ca aproape or-care alta, în privința cantității și mai cu osebite în privința calității pământului, în raport cu numărul locuitorilor, (afară de Rusia și Suedia, care ne întrece în privința cantității, etc.)

Pe când în cele mai multe țeri, locuitorii au fost nevoiți ca prin munci urieșe, să restorne stânci, să niveleze râpi și cōste, să curețe locurile petroșe și mărăcinose, să sece pe cele mlăștinose, în fine să prefacă în locuri cultivabile chiar pe cele mai selbatice, la noi din contra, chiar pe locurile cele mai favorite de natură, găsim, sau o cultură cu totul primitivă sau: bălării, burueni, mărăcini și diferite plante nefolosite. Resultatul apoi al unei culturi primitive, e că, produsele sunt inferioare și în calitate și în cantitate. Ideea greșită ce au cei mai mulți agricultori de a cultiva mult și în mod primitiv în loc de puțin dar sistematic, a făcut ca mulți proprietari, mulți agricultori să acaparese prea mult pământ, să și întindă domeniile în dauna majorității, a mulțimei care are prea puțin sau



de loc, contribuind ast-fel la perpetuarea re-  
lei stări a agriculturii. Evident, că asta e  
numai o cauză, între multe altele care a con-  
tribuit la această stare de lucruri. Să se scie  
dar, că nu majoritatea sătenilor, cari n'au:  
nici pământ de ajuns, nici cunoștințe, nici  
capital, nici instrumente perfecte, sunt vino-  
vați de reaua stare a agriculturii, ci cei ce  
au toate acestea și nu le întrebunțesă în per-  
fecționarea sistemelor culturii pământului.

În țeri agricole ca *Statele Unite* etc. s'a  
ajuns cu întrebunțarea mijloacelor recoman-  
date de știință, — pentru cultura pământului,  
— până acolo că, agricultorul scie adesea,



*Lințea* (a se vedea articolul relativ din acest număr).

cu siguranță, câte produse are să ia dupe  
locul său, chiar de când pune plugu în bras-  
dă, căci rezultatul muncii sale nu'l asceaptă  
numai de la natură, care mai adesea-ori e  
caprițios, ci mai mult de la mijloacele reco-  
mandate de știință, cu care de multe ori în-  
vinge aceste capriții. Cele mai principale e-  
lemente care concură la o bună agricultură  
sunt: *pământu, apa, instrumentele, îngrășă-  
mintele, lumina și căldura*. Să vedem în ce  
stare se află cele d'întâi patru elemente, în  
țara noastră.

**Pământul** este elementul esențial al  
agriculturii. Cum am spus pământul țerei  
noștre e foarte propice unei bune agriculturi,  
mai cu osebire în județele de câmp și pe  
luncile râurilor. Dacă în calitate nu întrecem  
pe mai toate țerile din *Europa*, totuși suntem  
în rândul celor dintâi. Dacă acum când lu-  
crarea pământului se face aproape în mod pri-  
mitiv, totuși sunt cazuri când grâul și po-  
rumbul nostru, concuresă cu al celor lalte  
țeri agricole, dar când ne-am pune pe mun-  
că sistematică, la ce rezultate frumoșe nu  
am ajunge?! și acesta grație mai mult ferti-  
lelor terenuri cu care natura ne a înzestrat.

Cea mai principală lucrare a pământului  
este *arătura*. Scopul arăturilor e acela, ca  
pătura de deasupra a pământului, să se sfă-  
rime și rărească spre a putea străbate ușor:  
aeru, căldura și umezela; iar rădăcinile plan-  
telor, să se pōtă întinde în toate părțile, mai  
departe, trăgând din pământ diferitele sucuri  
de care planta are necesitate; ca diferitele  
părți ale pământului și gunoierile să se a-  
mestece bine la o altă, să se rupă și stăr-  
piască rădăcinile diferitelor buruieni și să se  
îngrōșe pătura roditoare și superioară a pā-  
mântului; prin urmare arătura este de așa  
însemnătate în agricultură, că în cele mai  
multe cazuri de la ia depinde: calitatea și  
cantitatea produselor. Este știut că rădăci-  
nele plantelor cu atât pot să mērgă mai a-  
dânc, căutând sucurile, de care plantele au  
necesitate, cu cât pământul este mai slăbit,  
mai infoiat. Asemenea este știut că cerealele  
cum și cele lalte plante semănate în pământ  
arat mai adânc sufer mai puțin la secetă și  
chiar de multă umezēlă, pentru că în primul  
cas, păstrează umiditatea pentru mai mult  
timp, iar în al doilea cas absorbē, în timpul  
lungilor ploii, apa de la supra fața solului. A-  
rătura în adâncime trebuie să difere dupe  
calitatea plantelor ce voim a cultiva; mai în  
general însă trebuie făcute între 25—30  
centimetre adâncime. Cu toate acestea, în cele  
mai multe localități nu se fac de cât de 5,  
7, 9, 10 maximum 12 centimetre adâncime,  
mai mult un fel de șgărăitură. Nu se obser-  
vă apoi nici calitatea timpului, care difere  
în a primi, la ararea diferitelor terenuri de  
pământ, așa de exemplu: pământurile clisōse  
nu pot fi arate nici pe călduri mari nici pe  
timpuri ploioșe, ci pe timp potrivit.

Pentru ca să putem lucra pământul avem  
necesitate de mai multe instrumente. Între  
toate instrumentele trebuincioșe agriculturii,  
*plugul* ocupă primul loc. Pentru ca plugul  
să intre afund în pământ, să taie și să încō-  
voie brada bine, mărunțind și întorcând pā-  
mântu bine, să umble și ușor, spre a întrebun-  
ținta vite puțin; pentru ca să se pōtă ara  
cu el după plac, tăind brada mai afund sau  
mai puțin, mai lată sau mai îngustă și mai  
apoi să țină și mult, se cer ôre-cari însușiri.  
Aceste însușiri, — mai mult sau mai puțin—  
le întruneșce plugul de fier, ca să nu vor-  
bese de feluritele sisteme de pluguri. La un  
prea mic număr de locuitori însă, a putut  
pătrunde plugul de fier. Cea mai mare parte  
a agricultorilor, fac arătura tot cu vechiul  
plug, cu care pōte a arat și Noe cu fi sei.  
Cauzele sunt multe, dar lipsa de mijloce și  
necunoșcerea foloșelor ocupă primul loc. De  
ordinar, plugurile de sistem vechiu, oșebit  
că numai cam șgârie pământul, dar fiind și  
grele, abia pot fi trase de câte 6 și 8 boi.  
O altă cauză care împedcă usul plugurilor

perfecționate e și lipsa meșteșugariloe, — cu osebire prin comunele rurale — cari să le drăgă când se stric, așa că de multe ori pentru un șurup rupt se perde intregul instrument; cu toate acestea, introducerea acestor pluguri se inpune în primul grad. Cred de prisos a spune că și cele lalte instrumente necesarii agriculturii: grapa, sapa, tăfalugul, prașitorul, etc etc sunt mai tot în starea primitivă și că ar trebui înlocuite cu cele de sistem nou.

Un element tot așa de necesar agriculturii ca și pământul este **apa**. Pentru ca acest element să sosească la timp, mai toți agricultorii români și îndreptă ochii spre cer, acceptându-l de la mila cerescă. Natura însă nu tot d'auna ne ascultă, Provedința adesea-ori rămâne mută la toate rugăciunile noastre. Se observă de cât va timp o neregularitate complectă în schimbările admosferei: aici avem ploii multe, aici veri secetose, etc, cu toate astea știința a dovedit că poate să umple aceste goluri. Irigațiunile și drenagiurile sunt mijloacele cu care știința substitue voința omului voinței naturei. — Pământul României, brădat în lung și în laltul de o mulțime de riuri cu inclinație lină între munți și Dunăre, presărat cu atâtea lunci, s'ar putea face ca: fie-care riu, fie-care pârâu — esceptându-se dealurile — să serve ca băsă pentru un întreg sistem de irigațiuni, împlinind ast-fel lipsa ploilor; cu toate astea nu se ved nici măcar mici începuturi, pentru introducerea irigațiunilor. Adesea ne uităm primăvara și vara cum sôrele usucă: porumburile, erburile, grânele etc, etc, neajunse în maturitate, iar riurile cu apa cristalină trec gluind și desprețind luncile și câmpiele, arse de sôre, inopofida cultivatorilor, cari nu ș'au dat osteneală, să le abată apele, prin câte un canal, pe care apoi să'l ramifice prin holde, scăpând ast-fel produsele din ghiarele morței premature. Scuză cea mai de căpetenie ce o au cei mai mulți agricultori pentru lipsa de irigațiuni și drenagiuri e, că de și s'ar putea face dar ar munci prea mult, iar rezultatul nu l'ar obține imediat, scuză de alt-fel prea puțin serioasă, în comparație cu compensațiile ce mai în urmă le ar avea.

Acolo unde sunt ape curgătoare, unde locul e puțin înalt și plan, se poate iriga întrebunținduse rôtele. Canalurile făcute pentru irigațiuni vor servi și ca drenagiuri în timpuri ploioase, pentru scurgerea apelor; pe locurile mlăstinose însă trebuiesc drenagiurile — șanțurile, canalurile, — făcute în'adins pentru scurgerea acestor locuri.

Dacă exemple de irigațiuni și drenajiuri ne lipsesc la Români, le putem vedea la Sărbii și Bulgarii ce vin aici în țară de ne cultivă luncile noastre și ne vënd tot nouă produsele iar dênșii se întorc iarna cu pân-

gile pline de bani, cu toate că munca lor adesea e mai ușoră ca multe alte munci, la care de ordinar sunt obișnuiți Românii, dar care în schimb le dă prea puține folose, de es: tăiatu și adusu buștenilor și bilelor din munți, pre cari 'i prefac în scânduri, șită, etc. etc.

Resultatele practice ce pênă acum ne-a oferit observațiunile meteorologice și astronomice în prevederile timpurilor, ne fac să credem că ne mai trebuie încă timp pênă să cunoșcem legea climei și caracterul ei în fiecare regiune a țerei și aceasta mai mult din lipsa unui serviciu meteorologic și astronomic bine organizat, totuși nu trebuie să uităm și puținele observațiuni, ce se fac în'această privință, necesarii mai cu osebire recoltelor ce nu le am putea îndestra cu irigațiuni, drenagiuri; fie din cauza depărtării apei, fie din cauza suprafeței prea ridicate a solului, fie din alte cauze.

Este știut că pământul este compus din o amestecătură de diferite minerale, sfărâmate în decursu timpurilor prin influința: aerului, umezelei și temperaturii, între care se află diferite corpuri organice, — animale și plante, — trecute în putrediciune. Părțile organice formésă carnea sau grăsimia pământului, care nutresce plantele, acea ce în știință se numesce *humus*. Aceste părți variasă în cantitate și calitate în diferitele părți ale pământului. Este cunoscut apoi că, precum nu la toți ômenii și la toate animalele le priesc aceleași feluri de bucate, — acesta fie din cauza diferențelor ce există în compozițiile lor organice, fie din alte cauze, — tot ast-fel, nu la toate plantele le priesc aceleași părți organice, din care e formată grăsimia pământului. Deci, agricultorul trebuie să cunoască diferitele elemente din care e format acest strat, cum și cantitatea în care ele concură în compoziția lui; se știe apoi plantele cărora convin aceste diferite elemente și în ce proporție spre a nu cultiva de es: porumb pe loc ce convine mai bine grâului sau vice-versa, etc. etc. Sunt apoi terenuri ce conțin diferite elemente, priind fie-care la câte-un fel de plante. E natural dar, ca acel strat dupe una sau câte-va recolte să piardă elementele ce au concurat la formarea plantei recoltate, remânând întregi cele ce convin altui soi de plante, de es.: porumbu recoltat pe un loc, 'l sărăcesce de părțile ce 'i convin, lăsând neatins pe cele ce priesc grâului, și grâul pe cele ce priesc porumbului, secărei, trifoiului, etc. etc. Iată dar necesitatea de a întrebunța rotațiunea plantelor sau diferitele sisteme de asolamente, pe acelaș loc. Observând cine-va, nu mai departe de cât în Transilvania, cu osebire în părțile: Sibiului, Făgărașului, Brașovului, Albei Iuliei, etc. vede cu mirare cum agricultorii de aci, — Ro-

*mâni* și *Sași*, — fără multă filosofie, au înțeles foloșele asolamentelor în agricultură, căci asolamentele trienale și de 5 ani au devenit usu chiar la cei mai săraci și mai simpli cultivatori de pământ.

Osebit apoi că sunt, cum șiseiu, terenuri ce conțin mai mult o calitate numai de elemente: arenos, batos sau argilos, humos, mijlociu, turfos, care nu priesc de cât unui fel de plante, trebuie să ținem compt și de diferitele situațiuni ale pământului, căci nu la toate plantele le priesc toate pozițiile, de es.: grâului 'i priesce mai bine pe locurile șese și ridicate, porumbului pe locurile șese și mai joșe, cu poziții spre est sau sud. Pământul ce are înclinație către fața sôrelui, de ordinar priesce mai la toate plantele, afară dacă e prea arenos sau uscat, căci în acest cas e mai bine pus mai în dos.

Pământul prin cultura diferitelor plante perde mult din calitățile sale și ast-fel dacă vom continua cu cultura deosebitelor plante, fără a 'i reda acea ce a perdut, ajunge de sărăcesce. Mijlocu pentru a împlini perderile ce le cearcă pământul, din astă causă, sunt **îngrășămintele**. Aceste îngrășăminte variasă: a). dupe diferitele soiuri de gunoieri, b). pe felul terenurilor ce vom a îngrășa și, c) dupe deosebitele feluri de plante ce vom a cultiva. Gunoierile sunt de mai multe feluri: gunoiu animal, gunoiu vegetal și gunoiu mineral. Cel mai usat fel de îngrășăminte este îngrășarea locurilor prin diferitele feluri de băligaruri, provenite de la animale. Cele-lalte gunoieri, cele-lalte feluri de îngrășări, nu prea sunt întrebuințate. Chiar prepararea băligarelor, e cu totul neglijată. Întrebuințarea lor dupe chipul cum se practică, adesea-ori aduc pagube în loc de foloșe, de es.: a pune gunoiu de cal pe locuri uscate sau de cel de vacă pe locuri umede, sau a pune gunoieri neputredite, pline de tot felul de semințe de burueni, este a face mai mult rău de cât bine locurilor, cum cu toate astea fac cei mai mulți agricultori. Gunoiul vegetal, cu osebite cel de frunze, — de care se găsește foarte mult mai cu sémă prin păduri, care e cel mai bun gunoiu vegetal (căci frunzele concentrează în sine cele mai multe elemente trase din pământ și din atmosferă,—cum am spus nu 'i-se dă nici o înportanță.

Dacă am voi ca de la vitele noastre să profităm cel puțin de gunoiu, care să ne aducă ôre-care folos, trebuie ca să le ținem mai mult în grajduri. Grajdurile apoi, trebuie făcute ast-fel ca să se pôtă aduna gunoiul și udul animalelor la un loc. În acest scop ar trebui ca grajdurile și coșarele în care adăpostim animalele să fi podite, iar pe de desubt să fie un canal pre unde să se scurgă gunoiul cu udul, într'o gropă, făcută în'adins, pardosită sau bătută bine cu lut, ca să nu se ab-

sorbă aci udul ce vine din grajduri. Podul de jos al grajdurilor să aibă ôre-care înclinație spre partea unde se află canalu spre a se curge cu înlesnire gunoiul. Gropile în care se adună gunoiul trebuie făcute în locuri mai ferite, unde nu ajunge vintul și căldura sôrelui, care ar usea gunoiul și nici apă să nu curgă aci. Depărtarea gropii de locuințele noastre ar înpedica și ăcsalarea diferitelor mirosuri și miasme, care ne strică aerul și care sunt sorgintea a o mulțime de maladii. Gunoiul de animale preparat ast-fel și dus pe locuri ar folosi mult diferitelor plante. Să nu neglijem asemenea nici prepararea și întrebuințarea celor-lalte feluri de gunoieri, care să varieșe cum am dis dupe calitatea terenurilor și plantelor ce vom a cultiva, a căror specificare nu e timpu și locu să le trates acum.

Din cele pênă aci spuse rezultă că, agriculturii trebuie să 'i-se dea o direcțiune curat științifică în toate ramurile și direcțiunile sële, dacă vom a ajunge la rezultate multumitoare.

(Va urma).

N. Andreescu.

## CORSETUL \*)

Sunt femei care au trebuință neapărată de dênșul; sunt însă altele care ar putea fi prea bine și fără dênșul; dar moda, cochetăria, rutina, tot felul de pasiuni și idei minciunôse și de adevărate imperfecțiuni au generalizat usul lui. Caterina de Medicis care întroduse în Francia moda *corpurilor de fer*, făcu o adevărată San-Bartelemiă, în contra femeilor, de o sută de ori mai devastătoare de cât aceea ce costă lui Coligny viața. DAMELE grece și damele romane purtau, cele d'ântêiu *sefodosnu*, cele de al du-oilea *catula*: dară acestea erau un fel de tunice sau centuri late, fără balene, fără lamine de ter, pe care le strângéu, nu mult, împrejurul taliei; centurile de felul acesta sunt de multe ori folositoare.

Toate femeile sunt firesce cam în-covoiate, statul vieții lor sedentare, prin lipsa exercițiului slăbesce resis-

\*) Dupe D-r. C. Doumas.

tența musculară, și le dă de timpuriu o simțitiune de ostenelă ce le sileșce a se înclina înainte. Cele mai cărnoșe și mai grase sunt mai lesne supuse a lua această atitudine: pe acestea greutatea cărnurilor, a sânelui și a capului le ar face a nu putea nici cum să se țină drept fără o centură ce le ar îndrepta mijlocul și le ar ajuta a se ține mai drept. Numai în asemenea casuri corsetul este avantajos; dară chiar și atunci trebuie să fie elastic, lat și nu foarte strâns.

Nimeni nu a intrat în vre o familie unde se cresc june fete după sistemul riguros al timpului, fără ca să audă strigarea unei mume care repetă neîncetat fiicei sale: „Damicelo, ținete drept!“ Ca să pôtă această mică creatură urma acest precept, ar trebui să o trâmăță afară să alerge la aer, dându'i jucării cu care ar face o naturală gimnastică de sărituri, precum cordonuri, cercuri, etc. În locul acestora, ce fac părinții? părinții pun acestor crude copile un buse; le strînge într'un corset de balene și care le sdruncină corpul și le înecă. Șciți care sunt consecințele acestei creșceri? Când copila se face de 16 ani, atunci ese din aste mașini omorătore, ori ghebosă sau clorotică; are un stomac ce nu'i mai pôte servi, și, în loc d'a respira, sufflă; are brațe ca fusele, picioare ca nișce bețe de tobă; mănâncă ips sau cărbune; atunci trebuie a o mărita.

Corsetul nu se mărginesce numai în diformația oselor, ci sugrumă trei funcțiuni, cele mai importante ale economiei noastre: respirația, circulația și mistuēla. Compresiunea permanentă ce exercită corsetul asupra peptului, se opune la desvoltarea plămânului și aduce împedicare respirației, înecăciuni, umplerea plămânilor cu materii morbóse, scuiări și vărsături de sânge și în fine fisia sau ottica. Aceeași cauză împedică circulația sânelui, care, reimpins către inimă, o isbesce și o distinde sub isbirile silințelor sale repetate, din ce în ce mai tare, spre a

merge înainte; anevrismul vaselor celor mari, ipertrofile inimiei sunt urmările prea dese a acestor perturbații fiziologice.

Pe la băi s'au vedut femei june ce vin ca bolnave suferinde, și cărora, spre a fi de o sănătate și o frumusețe minunată, nu le lipsesce de cât să pôtă mânca ceva, și să pôtă mistui; dară usul corsetului a stins, încetul cu încetul, apetitul lor și le-a restrâns stomacul în cât nu mai pôte conține mai nimic. La o jună persónă, mórta după crude suferințe, s'a găsit stomacul sugrumat printr'un fer al corsetului și despărțit în două compartimente; în tocmăi ca stomacul rumegătórelor.

Sub aceeași influență se mai desvoltă și alte multe bóle particulare femeilor; căci aceste grozave mașini opresive nu strâng numai talia; ci, coborându-se în jos prin capetul d'inainte până pe burtă, pe ori-unde produc o presiune, comprim și deslocuiesc organele.

Cu tóte că aceste pericole sunt prea reale și prea frecvente, cu tóte că multe femei le cunosc; totuși e prea puțină speranță că vom vedea femeile depărtându-se de această funestă obicinuință. Imperatorul Iosef II, mare amator de reformă, cređu că va putea dobândi și această importantă reformă și opri purtarea corsetului printr'un edict sever. Însă timidele Austriace rîseră și făcură ceea ce făcuseră până aci. Filosofii cari atacară cu cea mai mare obstinația corsetul trăiră fără amor și muriră neînsurați: aceștia pățiră ca acei copii cari, uitând că albinele sunt susceptibile și crudele, au naivitatea și cerc de merg să sgudue un stup.

Noi însă vom fi mai prudenți, și vom șopti la urechia damelor, chiar și a celor cochete că corsetul degradă frumusețea corpului pe care pare a avea pretenția de a o conserva; că corsetul apasă și supără mult șoldurile, frécă pelea, o irită și prin urmare o scórtesce; că corsetul face îm-

prejurul taliei o aureolă roșie, iritată și sbêrcită. Sunt femeile care, sêra când se desbrac, sunt în prada unei mâncărini care le face a'și jupui carnea cu unghiile lor delicate, faptă puțin convenabilă, dară ce vrei? necesitatea e teribilă! corsetul a încrețit pelea, a strâns sângele, a inflammat, această inflamația ustură, și usturimea chiamă unghiile (ertați-mă a o spune), și unghiile scarpin, scarpin, sfășie!.... Iată o parte a esteticului corsetului.

De corset, damele spênzur fustele: una, două, trei, patru, cinci.... de multe ori până la dece. Când vin la acest din urmă număr, adjungând a forma o greutate care împedică liberul mers al bieteii cochete, care atunci alérgă la ajutorul unei trăsuri, căci alt-fel 'i ar fi peste puțină a face o sută pași, fără a cădea jos: îndoit inconvenient, căci supără și punga bărbaților și sănătatea femeilor. Fusta de desubt ar trebue să fie nescrobită: iarna multe dame pun fuste de lână sau de pichet, și acestea sunt dame cu minte. Cele de mai d'asupra sunt de stoffe diverse scrobite, umflate, balonate; cele de tot d'asupra sunt brodate, încrețite, acestea sunt fustele ce sunt destinate a fi vădute.

Dedesubtul, d'asupra, sau chiar în mijlocul fustelor se pune faimosă turnură ( $\frac{1}{2}$  malacof, ca să nu rămână neînțeles), asupra căreia s'a țin atâtea rele, dară s'a conceput însă atâtea bune cugetări! strimță în sus și largă în jos, turnură are defectul tuturor lucrurilor nefolositoare, adică ține prea mult loc. Sciți pentru ce însă  $\frac{1}{2}$  crinolina este protegiată, și există, cu toate protestările pe toate tonurile ce s'au făcut în contra ei? Causa este simplă, dară puternică:  $\frac{1}{2}$  crinolina, mai mult de cât ori care din piesele toaletei feminine, ajută a *simula* și a *disimula*!

Acesta e secretul originii și duratei sale obstinate. Igiena o acuză cu dreptate, dară fără folos, că espune pe femeile la răceli de picioare din care se nasc sciaticile și reumatismurile și că favorisează aprinderile și căde-

turile (nu pe femeile ce sunt cădături)! O altă imputare ce se poate face cu dreptate, este că dă adesea femeilor ocaziunea de a se mânii, ba încă și înfuria, în contra ómenilor, cari nu se pot apropia de dênsele fără să strice sau să motoléscă armonioasa rotunditate a toaletei lor. Dară ce să faci? Mânia și contrarietățile par a nu intra la femeile între condițiile unei sănătăți perfecte!

Îmi pare de prisos a mai vorbi despre toaleta exterioară a femeilor, pentru care moda e totul, iară igiena nimic. Fe-care scie că rochile ce se urcă până la gât sunt cele mai avantajoase, și cu toate acestea sunt cele ce se port mai puțin; că stoffele trebuesc a fi rezistente și călduroase, și că din contra femeile aleg cu preterință de altele.

Noi ne-am făcut datoria, femeile facă ce vor voi; dară fie sigure că păcatele și chiar peccadilele comise în contra naturei nu rămân nepedepsite.

I. Aristotel.

## EDUCAȚIUNEA FEMEILOR LA CHINEZI

Aprópe peste totă împărăția Chineză născerea fetei se face obiect de durere pentru capul familiei. Indată ce se va nasce o fiică în vr'o familie chineză, o pune imediat pe pământ pe nisce cârpe și trei zile întregi 'i dau îngrijirile trebuincioase numai ca să nu moră. A patra tatăl ia în brațe pe fiică sa și o duce într'o sală, urmat de câți-va amici ai casei, ținând nisce óle se prezintă la o ceremonie, și, pe când prezintă pe noua născută fetica moșilor ei, amicii casei țin ólele d'asupra capului ficei îndestul timp. Din aceste conchide fie-care, că în împărăția chineză pozițiunea femeii este mult mai inferioară de a bărbatului, a cărui născere causează în casă veselie generală.

După cartea religioasă a chinezilor, fata, din vîrsta ei de șapte ani, este dată să nu conviețuească cu băieți, și nu 'i-e permis nici ca să șadă împreună nici să mănince pe aceeași masă cu ei. Ast-fel dar, din această vîrstă, tânăra petrece viața ei închisă în casa femeilor (un fel de harem) sub severa priveghere a mamei sale. Iar pe când es femeile, ele, intră într'o trăsură, fiind acoperite la față cu o maramă deasă.

Pena ce se vor mărita femeile Chinezilor nu pot să stea față cu bărbat; cât despre educațiunea lor însă, ea se lasă cu totul în grija mamei de familie. Virtutea femeii, după chinezi, nu consistă în o extremă dezvoltare intelectuală sau la multa învățătură, și, este destul ca ea să se numească virtuosoasă, să scie a conserva chipul măreț și serios, să aibă bună conduită și demnitate de caracter. Cât despre educațiune, aceasta consistă în nisele învățături morale despre datoriele ei către societate, către părinții și către soțul ei. Astfel dar, femeia la Chinezi este datore să plece capul la toate escentricitățile soțului și a rudelor lui. Este datore a iubi pe frații și surorile soțului ei, și să nu fie gelosă de cele alte femei ale lui. Și dacă va avea copii, este datore a-i crește astfel în cât să-i facă oameni folositori și mai cu semnă onești, dacă copii sunt de sex masculin, cumpătate și virtuose, dacă vor fi fete. În relațiuni cu subalternii este datore să fie afabilă și bună. Și, dacă s'a întâmplat a dobândi ore-care-cunoscință de carte, este ținută a nu arăta această cu fală, pentru că nu este ceva mai scârbos la femei de cât să fie pretențioasă că seie, a avea pedanticism și vanitate. Chinezii preferă a vedea pe femeile lor ocupându-se cu lucrările seculului lor, de exemplu cu tór-cerea mătasei, de cât a le auđi discutând chestiuni filosofice sau literare.

Terminând articolul nostru despre educațiunea femeilor în China, ni se pare foarte potrivit a reproduce și următoarele maxime, scose dintr'o carte chineză:

»Munca este păzitorul inocenței femeilor; să nu îi lăsați timp a se lenevi; femeile sunt datore să fie în tot d'a-una cele d'inteu la lucru și cele din urmă pentru repaos.

„Tânăra este datore să fie atât de aproape de mama sa, pe cât este de aproape de umbra sa. Cochetăria și lecturele de petrecere sunt cu atât mai periculoase, cu cât cineva se dă la ele cu mai mare căldură în această vârstă.

»Cumpătatea, tăcerea, blândețea și rușinarea sunt adevăratele podobă a frumuseței. Supunerea unei tinere, răbdarea, plăcerea de a lucra, respectul către părinți, și iubirea ei către frați îndeplinesc reputațiunea ei de o bună educațiune.

„Cât nu resistă amorul propriu tinerei femei, când trebuie să plece capul înaintea voinei sóreii sale, sau de a se retrage dinaintea escentricităților surorii soțului ei! Inșă cât este de plăcut și lingușitor pentru o femeie de a se vedea iubită de toți.

»Nu este nici o umilire pentru femei când este vorba de administrațiunea casei sale. Curătenia și economia casei sale sunt de trebuință a ocupa orele ei de recreațiune; și trebuie

să considere de onorea sa pregătind prânzul soțului ei și servindu-l la masă.

P. P. Constantinianu.

## DIN LOCALITATE

Prin decretul de la 22 Octombrie 1886 d-l G. Lătescu Prefect de R.-Sarat s'a transferat în aceeași calitate la județul Suceva. În locul d-lui Lătescu s'a numit Prefect al județului nostru d-l S. G. Teodoresca care până acum ocupase același post la jud. Mușcel.

Prin decretul de la 22 Octombrie 1886, d-l Erachie Leonida-Aslan, membru la Trib. Putna s'a permutat în aceeași calitate la Trib. R.-Sarat în locul d-lui E. Leonida-Aslan.



Aflăm cu plăcere că d-l Vladimir Linde farmacist din acest oraș, a obținut de la onor. Direcțiune a serviciului sanitar superior, dreptul de a dirigea ca arendator „Farmacia Națională“ proprietatea d-lui farmacist I. Pantazi din acest oraș, pentru care i urăm reușită bună și prosperitate tânărului farmacist în noua carieră.



De cât-va timp în județul nostru au început să se înmulțescă spargerele de case. Aceste spargeri se comit mai ales de bande de țigani în unire cu unii cărciumari de prin sate. Ast-tel s'a întâmplat cu Radu Filoti din acest oraș și cu Preotul Stefan Drugescu din com. Obidiți.

La cel dintei cărciumaral Stefan Răduța în unire cu țiganul Dumitrică Grigore Cismaru din cătunul Flămânda com. Jideni și cu Neculai Făinaru, fost gardist în acest oraș, câteși trei în noaptea de 13 Mai an. c. s'au dus la casa lui Radu Filoti și intrând în „odaia curată“ i au furat totă îmbrăcămintea casei, haine, scórțe, argintării și altele, și punându-le în trei boccele mari a plecat, cu dănsule, la Flămânda ca să și le împartescă în casă la Dumitrică. Pe când intrau în Flămânda, țiganul Ion Andronachi care era culcat pe prispă i vedea se ia după dănsii și ajungându-i în casă la Dumitrică, intră acolo și amenințându-i că i va denunța autorităților, cei trei hoți i dă și lui un lingură de argint, o cămașă brodată femeiască și alte lucruri, făgăduindu-i în același timp că i va da și 6 poli numai să tacă.

Țiganul Ion Andronache consimte la această și luând lucrurile ce i s'a dat se întorce la casa lui.

Până acum trei zile acest fapt rămăsese nedescoperit când, din întâmplare, păgubașul Radu Filoti găsește parte din lucrurile furate la cărciumarul Stefan Răduța cum și la un preot. Atât cărciumarul, cărciumăreasa cât și țiganii sunt arestați.

Tot în asemenea mod s'a descoperit și furtul de la Preotul Stefan Drugescu din Obidiți, unde șase țigani din Slobozia-Coroteni s'au dus în luna Octombrie an. c. cu căruța cu doi cai la satul Obidiți și lăsând căruța la marginea satului, în înțelegere cu țiganul Ene Serdaru cap de bandă din cătunul Ceaușu com. Obidiți, se duc la casa preotului și scoțând fiarele de la ferestră pradă toate lucrurile din casă, până și vestimentele și poteciul preotului. Duce ce le pun în căruța pornesc cu dănsule la Coroteni unde le înpart și le ascund pe la cărciumarul Petcu Gheorghiu și Matei Burtea, cari le îngropă. Tot unei întâmplări i se datorește descoperirea acestui fapt. Popa Stefan Drugescu ducându-se p'acolo a descoperit la o femeie una din aceste scórțe.

Acum țiganii și cărciumarul sunt la închisoare.



Alegerile comunale ale colegiului I-ii din orașul nostru, din ziua de 2 Noembrie au dat, următorul rezultat :

S'au ales consilierii d-ții : Alexandru I. Popescu, Alecu P. Tătăranu, Pavel Ciocină, Enache Zamfirescu, Șerban Iliescu, Nicu Mihăilescu.



Unele diare din București ne dau șcirea că d-l Nicolae Fleva împreună cu mai mulți amici ai săi din Braila, deputați și senatori, sunt decizi a face o opozițiune crăncenă guvernului.

D-l N. Fleva a publicat în *Românul* mai multe articole.

*Votul Natională*, primul diar guvernamental, ocupându-se de persoana d-lui N. Fleva 'l crede perdut pentru colectivitate.

Relativ la acestea se svonește prin oraș (pôte fără temein) de vr'o 2 săptămâni, că d-l Alexandru Popescu ar fi posibil să urmeze pe amicul său d-l N. Fleva și acestei cauze trebuie să se atribute deslupirea foarte aparentă a d-lui Lupu G. Lupescu Președintul Consiliului Județian de d-ții Popescu-Cristoforanu.

Nimic nu trebuie să ne mire, precum nici dacă vom vedea disgrațiindu-se d-l Popescu de colectivități, că alături cu d-l Lupu G. Lupescu *redevin* și alte persoane apanagiști și colectivități în schimbul cine șcize ce favorii.

Dea Domnul să vedem și asemenea lucruri și să putem a ne cunoșce cu toții mai bine!



D-l Varlam secretarul Comitetului Permanent, a fost departat din această modestă slujbă de d-l Lupu G. Lupescu.

Dupe câte aflăm d-l Lupu G. Lupescu a departat pe d-l Varlam, pe care tot d-sa 'l pusese în această slujbă, pentru a da semnalul luptei d-lui Al. Popescu.

Fără a ne ocupa dacă sau nu d-l Varlam fusese recomandat d-lui Lupescu, regretăm această departare pentru cuvântul foarte simplu că n'am cunoscut pe d-l Varlam de cât ca un funcționar laborios care 'și vedea de slujbă sa și ca capabil pentru uă asemenea slujbă modestă ce avea.

C.

## DINȚARA

Resultatul alegerilor comunale ale colegiului I-ii, de la 2 Noembrie, privit din punctul de vedere politic, (de se pôte!) pare a fi favorabil guvernului.

Afară de orașe ca Dorohoi, Braila, Slatina, Roșiori de Vede, Alexandria, Huși, Turnu-Severin, opozițiunea n'a avut majoritatea. La Galați, Iași, Craiova și Vaslui e balotagiu.

Din sciințele ce priimim în momentul d'a trage diarul, reese că în tôte orașele unde nu s'a făcut exclusivism de diferitele nuanțe opoziționiste; lista *opozițiunelor unite și consultate la alcătuirea listelor* a cădut cu foarte puține voturi.

Acăsta probesă că opozițiunea a devenit foarte puternică în țară.

E de observat că în unele orașe unde opozițiunea e puternică și unde era firesc ca — dându-se acestor alegeri uă însemnătate *mai ales* politică — candidații guvernamentali trebuiau să cadă, lucrurile au mers alt-fel.

Acăsta provine, o dăcem cu siguranță, din reaua conducere a acelor alegeri, din lipsa

de tact a unor membri, a unor grupuri politice cari voiau a predomină pe cele alte, care deși fac parte din opozițiune dar voiau a 'și păstra stégul lor, apoi;

Grație neînțelegerelor, reclamei desperate ce voiau a 'și face unele grupuri ai căror nu toți membrii șciu ce va să dăcă abnegațiunea în unele casuri când se voeșce isbânda nu a unei persoane ci a unei idei, grație în fine a ingerințelor ce au fost priu unele localități se datoreșce isbânda candidaturilor oficiale.

Apoi lupta e mult mai acerbă și >cu mai mare gust\* când nu ești nevoit a lupta alături cu persoane cu idei și caractere cu totul deosebite contra unui guvern care s'a abătut de la calea drăptă.

Colectiviștii șciau tôte acestea, șciau abținerele silite a unor nuanțe democratice cari au repulsiune d'a vota alături și sub direcțiunea unor reacționari cari alcătuiseră listele consilierilor fără a consulta tôte nuanțele opoziționiste, colectivități șciau tôte acestea însă au usat de tôte mijlocele pentru a reuși și numai unor ast-fel de pricini se pôte atribui isbânda candidaturilor oficiale în care au avut tactul pentru mai multă siguranță, a pune și persoane care ca gospodari și buni administratori ai comunelor nu li se putea imputa nimic, deși sunt guvernamentali.

Mulți alegători fiind puși în ast-fel de pozițiune și creșdând că dreptate are diarul *Românul*, dăcând că nu trebuie a se da acestei alegeri comunale o înportanță politică ci s'alégă pe cei mai cinstiți, harnici și șciutori în a le administrărei comunelor, mulți alegători, dăc, de și fac parte din opoziție, la comună au votat numai listele celor mai buni consilieri. Drept vorbind însemnătate mare *politică*, isbândă năprasnică a guvernului nu reese din aceste alegeri *Comunale*, unde politica n'are afacere cu administrărea *Comunei*.

Foile guvernamentale să nu prea cânte victoria, căci pôte se înșală amar!

D.

## BULETIN COMERCIAL

In portul Braila s'au făcut în ziua de 3 Noembrie următoarele cumpărări :

Marfa	Hecto- litre	Libre	Preșu	Prov.
Orđ	1000	41 ½	4	Magazie
"	95	41 ½	4	Caic
Grâu	8400	60 ½	12 57 ½	Șlep
"	2200	58 ½	11 65	Magazie
"	1280	59 ¼	11	Caic
"	2450	56 ½	10 58 ½	Șlep
"	9350	56 ¼	9 35	"
Secară	1200	53	6 10	Magazie
"	1620	52	5 75	Caic
Ovės	40000	Kilogr.	8 55	Magazie

## MISCELLANEA

### CURĂȚIREA AERULUI DIN ODAI. —

Se știe că în camerele locuite de multe ființe și mai ales în odăile joase, mici, unde aerul nu se înnoșează adesea-ori, aerul se strică, miroșe greu și devine foarte nesănătos.

Cel mai bun mijloc, negreșit, pentru a se purifica aerul constă în primenirea aerului din odăi prin deschiderea și ținerea — mai multă — a ferestrelor deschise.

Când însă nu se poate face această primenire radicală precum se întâmplă în casuri ca acelea când din diferite împrejurări, odaia e încontinuu locuită, din cauză de boală, studiu și fumare încontinuu, etc., se purifică aerul prin alte mijloce.

Un mijloc nou, lesnicios și care poate isgoni cu totul orice miros și mai ales acel de tutun, în un sfert de ciaz, e cel următor:

Se ia uă lampă de spirit ce se umple cu alcool de 90°, se înconjoară fitilul acestei lămpi cu uă spirală de sârmă subțire de platină înaltă de 1 sau 2 centimetre. Această spirală, care nu trebuie să fie în atingere cu fitilul lămpei, se înmoe în spirit.

Dupe ce se aprinde lampa și se încălzește spirala până la roșu, se stinge binisor flacăra; spirala de platină rămâne roșie și, fiind caldă, activează evaporatiunea alcoolului, care umple odaia cu un miros plăcut ce are proprietatea d'a face să dispară mirosurile cele mai rele.

### INGRĂȘAREA PĂMĂNTULUI PE LĂNGĂ COPACII RODITORI. —

Una din pricinile pentru care mulți copaci roditori, se usucă în total sau în parte, și dau råde mai puține și mai rele, e — negreșit — și sărăcierea pământului de pe lângă rădăcinile lor, mai ales pe costișuri, unde pământul vegetal e d'abea pe d'asupra de tot, iar în jos e nisipos sau argilă curată.

D'aceia cei ce plantesă copaci și pentru urmașii lor, iar nu numai pentru câți-va ani, au grijă d'a face gropile adânci, largi și a pune în fund îngrășăminte.

Părinții noștri — de sigur din nebagare de sēmă — nu făcêu asemenea provisiuni de hrănire copacilor ce plantau; d'aceia mulți se usucă în acele pământuri cu stratul vegetal d'abea d'o palmă, precum se găsesc mai ales, la noi, pe cōstele delurilor, pe unde stratul vegetal se mănăncă încetul cu încetul în cât se vede chiar rădăcinile copacilor afară.

Arborii fructiferi, plantați rēu în pământ rēu, pot fi scăpați de mōrtea lor de fōme, dacā se îngrópă jur în prejurul copacului, ferindu-se cât se poate d'a se atinge rădăcinile, gunoii de vite descompus. Această mran-

ță [de cal dacā locul e umedos, de vacā dacā locul e uscățiv) redă copacilor chiar bătrâni o mare vigōre. Se pōte pune — însă în depărtare de rădăcini — și guano domestic, adică măturătură din porumbării și cotenețe, ce se amestecă cu pământ bun și negru. Dacā pământul în care sunt plantați copacii e sărac le potasă și acid fosforic se pōte adăoga puțin fosfat de calce sau clorur de potasium: aceste îngrășăminte chimice amestecate cu elementul azotat dat pământului de gunoii vor face ca copacii fructiferi să crească repede, să fie sănătoși și să dea råde multe și mari.

În general însă, în România, unde aceste principii se găsesc în pământul nostru negru, nu e nevoie de nici o îngrășare chimică dacā se pune gunoe de vite și păsări, mranită de prin fânării și pământ bun argilosilicios

### IGIENA LUCRĂTORILOR TIPOGRAFI.

D-r. Macario din Nisa a publicat uă notă asupra igienei lucrătorilor tipografi. Acești auxiliari inteligenți și devotați a scriitorilor, ne aduc destule servicii pentru ca să fim fericiți a le transmite povețele d-ului Macario.

Tipografi, nevoiți d'a sta mai tōtă ziua în picere, sunt predispuși bōlelor de picere. Vor face bine d'a le preveni prin întrebuintarea ciorapilor elastici.

Cetirea manuscriptelor și nevoea d'a privi necontent cu băgare de sēmă caracterele de imprimerie, sunt cauze serioase a slăbirei vederii. Indată ce observă că vederea se oboșește trebuie a se spăla ochii de mai multe ori peste zi cu următoarea soluțiune:

Apă . . . . . 100 grame.

Sare de bucătărie. 10 "

Cognac . . . . . 12 "

Praful caracterelor de imprimerie, respirat într'una, irită peptul. Dr. Macario povățuește a se opune la intrarea acestui praf, legându-se gura și nările cu petece udate legate în dărătul capului, sau bumbac prin care trece cu înlesnire aerul.

### MIJLOCUL D'A SE DESTUPA STICLELE CU DOPURI DE STICLĂ. —

Fōrte adesea-ori se întâmplă că dopurile de sticlă să se întepenescă ast-fel în gâtul flacōnelor în cât trăgându-se mai tare se sparge. Pentru a se destupa îndată asemenea sticle trebuie a se încălzi puțin, jur în prejur, gâtul sticlei la flacăra unei luminări sau a unui chibrit. Căldura, conform principiiurilor de fizică, dilatăsă gâtul sticlei și dopul, care e mai gros și mai departe de căldură, se scōte mai lesne ne mai fiind strîns de gâtul sticlei.

Un econom român.